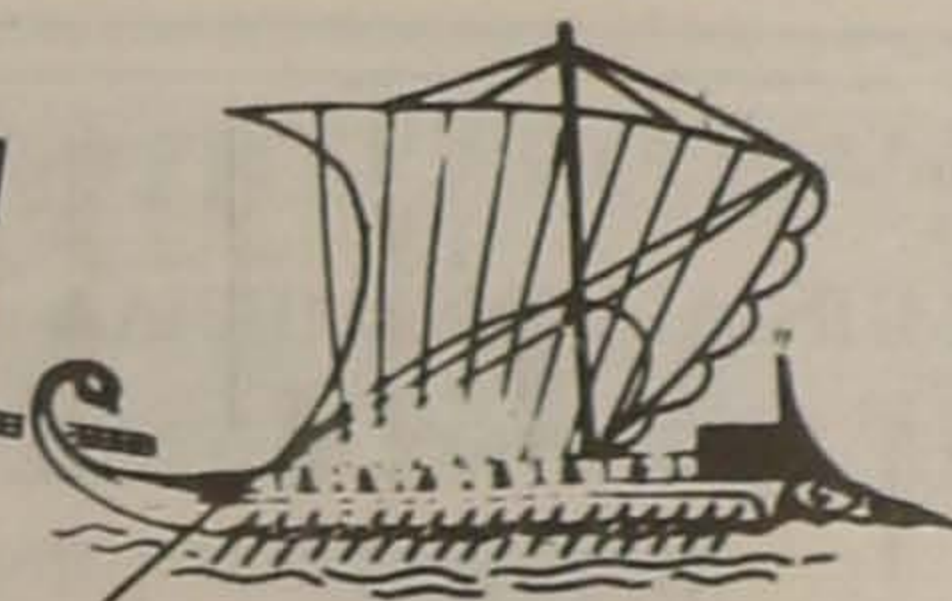

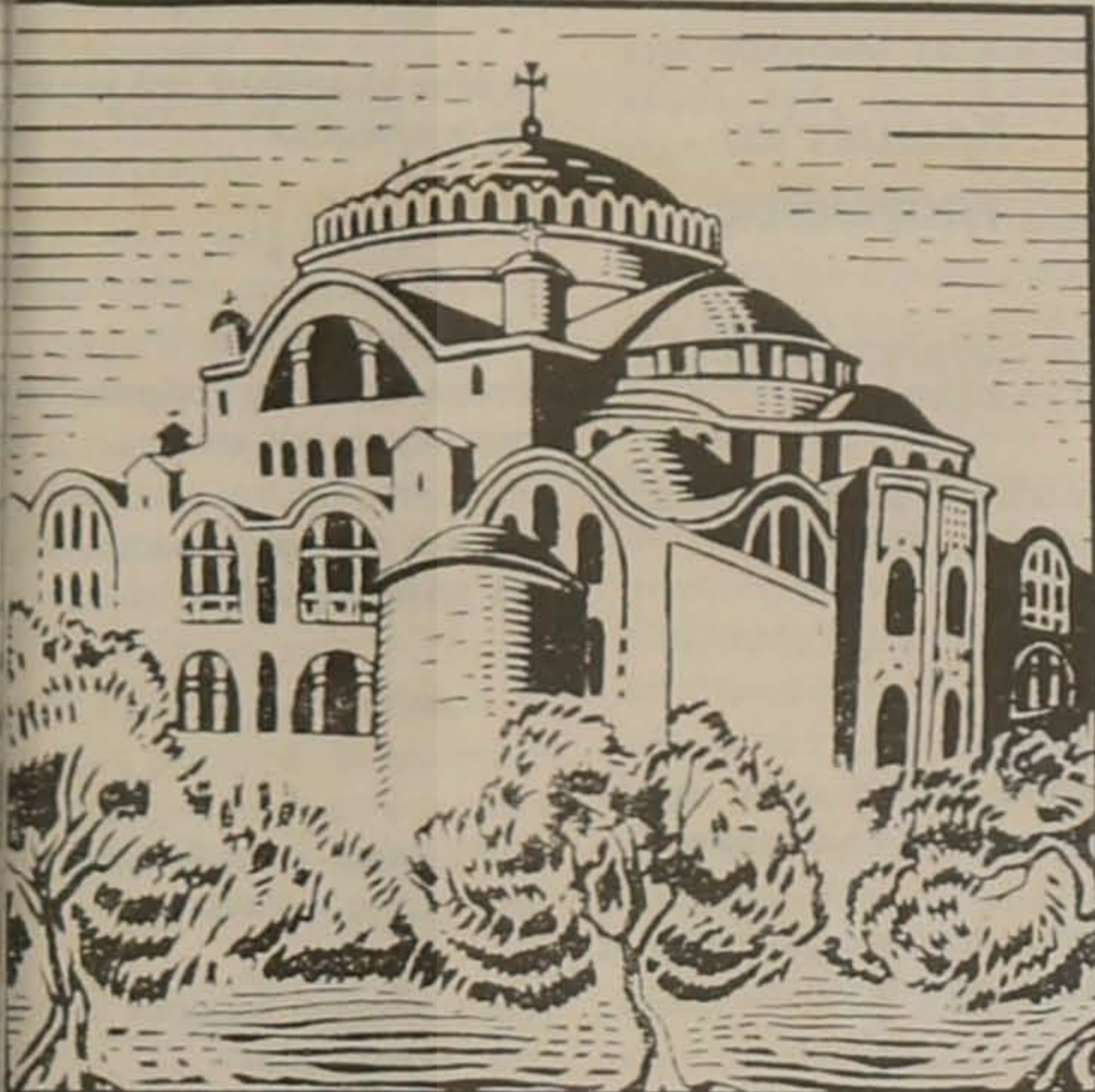
ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Ετος 3ο Αρ. Φύλλου 29

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΚΑΛΟΜΗΝΑΣ 1991

29 Μαΐου 1453. Η "αποφράς ημέρα" του ελληνοισμού

Απ' ουρανού χαρτίν έρθεν σ' Αγιά Σοφιάς την πόρταν! Χρόνια έρθαν κι επέρασαν καιροί έρχουν και πάνε! Νεοσάβθαν τα κλειδιάδες κι επέμνεν κλειδωμένον! Απ' ουρανού θέλ' Μάστοραν κι από την Γην Εργάτεν

ΤΕΜΕΤΕΡΟΝ Ο ΤΕΡΖΑΣ

ΣΗΝ ΒΕΡΟΙΑΝ

Ο ΛΑΖΟΣ ΤΕΡΖΑΣ με την Ποντιακή Σκηνή στη Βέροια.

Στις 22 και 23 Ιουνίου ο θίασος του Λάζου Τερζά θα παρουσιάσει στο Αμφιθέατρο του Δήμου Βέροιας την κωμωδία του ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ "ΛΥΣΙΣΤΡΑΤΗ" διασκευασμένη στην Ποντιακή διάλεκτο.

Εισιτήρια προπωλούνται στα Γραφεία της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας τηλ. 28356 (10-11 π.μ.) και από 1ης Ιουνίου σε πολιτιστικούς συλλόγους, τρόπεζες, πρακτορεία ΠΡΟ-ΠΟ.

Το Δ.Σ.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Χαιρετισμός του κ. Στέφανου Τανιμανίδη - Προέδρου της ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ως Εκπρόσωπος των 6 Ομοσπονδιών Ποντιακών Σωματείων όλου του κόσμου.

Συμπatriώτες - Συμπatriώτισσες,

Μεταφέροντας στη σημερινή παγκόσμια κεντρική εκδήλωση, που πραγματοποιούμε στην προσφυγομάνα Θεσσαλονίκη το χαιρετισμό των Ποντιακών Ομοσπονδιών Αμερικής - Καναδά - Γερμανίας - Αυστραλίας - Σοβιετικής Ενωσης - Αθηνών και την Πανελλήνια Ομοσπονδία Ποντιακών Σωματείων, θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι ο Ποντιακός Ελληνοισμός όλου του κόσμου, ενώνει σήμερα τη φωνή του με όλους εμάς, απαιτώντας από τους διεθνείς οργανισμούς, το Ελληνικό Κοινοβούλιο και την Τουρκική Κυβέρνηση, να αναγνωρίσουν τη γενοκτονία που έγινε σε βάρος (350.000) χιλιάδων Ποντίων από το 1916-1922, από την Κυβέρνηση των Νεοτούρκων.

Πέρασαν (70) και πλέον χρόνια από τη μέρα που οι πρόγονοί μας ξεριζωμένοι, αφήνοντας πίσω τους ό,τι για χιλιάδες χρόνια είχαν δημιουργήσει, το βίός τους, τα ιερά χώματα του Πόντου, 350 χιλιάδες, άταφους νεκρούς συγγενείς τους, θύματα της Τουρκικής θηριωδίας, ένα κομμάτι από την ίδια τους τη ζωή και σκορπίστηκαν στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα.

Οι περισσότεροι από αυτούς ήρθαν και εγκαταστάθηκαν στην Εθνική τους εστία, την Ελλάδα μας.

Κάτω από δύσκολες συνθήκες κάνοντας τον πόνο τους χορό και τραγούδι, με τη δημιουργική τους παρουσία, όχι μόνο κατάφεραν να επιβιώσουν, αλλά ενταγμένοι πια μέσα στον εθνικό κορμό της πατρίδας μας συνέβαλαν κι' αυτοί στην ανάπτυξη της.

Σ' αυτές τις δεκαετίες, όσο οι διηγήσεις των παλαιότερων συντηρούσαν τις μνήμες μας για τις αλησμόνητες πατρίδες και την ιστορία μας, πιστεύαμε πως δεν θα υπάρχουν προβλήματα για τη συνέχεια της Ποντιακής ύπαρξης.

Από τότε όμως, μέχρι σήμερα χρειάστηκαν τα δύο (2) Παγκόσμια συνέδριά μας, για να συνειδητοποιήσουμε, πως όσο περνούσαν τα χρόνια και αδυνατούσαν οι μνήμες και οι γονείς μας, έφευγαν από τη ζωή, εμείς οι νεότεροι έπρεπε να περπατήσουμε το δρόμο

της γνώσης και της ανασυγκρότησης της Ιστορίας μας, το δρόμο της αλήθειας για να εξασφαλίσουμε, τη συνέχεια της Ποντιακής ύπαρξης και ταυτότητας. Ετσι ανακαλύψαμε το δράμα, τον ιστορικό στόχο την αποστολή που έπρεπε να υπηρετήσουμε και μας ένωσε ψυχικά και ηθικά.

Το γεγονός της γενοκτονίας που έγινε σε βάρος του Ελληνοισμού του Πόντου είναι η γενεσεσιουργός αιτία της γέννησης της σύγχρονης Ιστορίας μας.

Γιατί πιστεύουμε πως ένας λαός χωρίς ελπίδα, στόχους και σχέδιο είναι καταδικασμένος να εξαφανιστεί.

Συμπatriώτες - Συμπatriώτισσες,

Σήμερα αγωνιζόμαστε και απαιτούμε το πέρασμα της Ιστορίας, στα σχολικά βιβλία για να πάψουν να υπάρχουν λευκές σελίδες στην Ιστορία του Ελληνοισμού.

Αγωνιζόμαστε να ανασύρουμε το πέπλο της σιωπής, που κάλυπτε τα τραγικά γεγονότα του 1916-1922.

Αγωνιζόμαστε για την αναγνώριση της γενοκτονίας που έγινε σε βάρος του Ελληνοισμού του Πόντου.

Ολοκληρώνοντας το χαιρετισμό μου θα θεωρούσα παράλειψη, εάν από τη σημερινή μας εκδήλωση, με την ευκαιρία της παρουσίας του κ. Πρωθυπουργού στην πόλη μας, δεν του στέλναμε το δικό μας μήνυμα που απευθύνεται και σε όλο το Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Εμείς, τα 2.500.000 εκατομμύρια του Ποντιακού Ελληνοισμού που ζούμε σ' όλο

Συνέχεια στην 3η σελ.

Μία αυθεντική φωτογραφία που θυμίζει την τουρκική θηριωδία

Οι άνω των 45 ετών Πόντιοι οδηγούνται στα διαβόδια εξοντωτικά "Τάγματα Εργασίας" (αμελέ ταμπουρού) που στην πραγματικότητα ήταν τάγματα

θανάτου. Στα πρόσωπά τους φαίνεται έκδηλα ζωγραφισμένη η οδύνη των μελλοθανάτων. Ελάχιστοι από αυτούς επέζησαν!

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

Η ποντιακή γενοκτονία

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗ

"Πανταχόθεν Πόντου αγέλλονται σφαγαί προκρίτων Ελλήνων, βάσανοι Ελλήνων, ληστεία, διαρπαγαί ελληνικών περιουσιών παρά τουρκικών ορδών και τουρκικών αρχών..."

Αυτά τα φρικτά και άλλα πολλά έφερε σε γνώση με κρυπτογραφικό τηλεγράφημα στις 7-8-1920 στον τότε πρωθυπουργό της Ελλάδας Ελευθέριο Βενιζέλο, που βρισκόταν στο Παρίσι, ο υπουργός Εξωτερικών Πολίτης.

Στην αυλαία της πελώριας σκηνής που άνοιξε το 1908 παιζόταν ένα από τα πιο φρικιαστικά δράματα όχι

μόνο της εθνικής μας ιστορίας, αλλά και της ανθρωπότητας. Ο Ποντιακός λαός, ρίχεται στις φλόγες, καταδικάζεται σε γενοκτονία! Το σύνθημα των Νεοτούρκων "Η Τουρκία για τους Τούρκους" αντηχούσε στον Πόντο σαν πένθιμο εμβτήριο. Η πρώτη σκηνή του εξολοθρευτικού αυτού δράματος άρχισε πλέον να παίζεται φανερά από το 1914, όταν οι τουρκικές αρχές προφασίζόμενες την πιθανή επέλαση του ρουσσικού στρατού στον Πόντο και στον

Καύκασο άρχισαν τις εκποτίσεις του ποντιακού πληθυσμού στο εσωτερικό της Μ. Ασίας. Να, η αφορμή! Η ήττα του τουρκικού στρατού στο Σαρκαμίσ (Ιανουάριος 1915) αποδόθηκε (!) στους Πόντιους στρατιώτες και για να τους εκδικηθούν τους ανάγκασαν να ενταχθούν στα "Τάγματα Εργασίας", που στην πραγματικότητα ήταν "Τάγματα θανάτου". Όλοι οι άντρες ήταν υποχρεωμένοι να ενταχθούν σ' αυτά τα Τάγματα του θανάτου. Η στρατολογία ήταν το πρόσχημα της

εξόντωσης. Οι διώξεις εντάθηκαν με την έκδοση διαταγμάτων για την εκτόπιση των αντρών από ηλικίας 16 ετών και άνω και η μεταφορά των γυναικοπαίδων μέσα στην καρδιά του χειμώνα (Δεκέμβριος 1916) στο εσωτερικό της Μ. Ασίας. Όσοι δεν καταδικάστηκαν στον αργό αυτό θάνατο, το έργο της εξολόθρευσης τους, ανατέθηκε στο ανθρωπόμορφο τέρας, τον Τοπάλ - Οσμάν, στις τουρκικές αρχές και

στον τακτικό στρατό. Πρόκριτι, ιερωμένοι οδηγούνται στις αγχόνες. Απλοί πολίτες σφάζονται. Γυναίκες βασανίζονται και ατιμάζονται. Παιδιά πεθαίνουν στους δρόμους. Περιουσίες διαρπάζονται. Ναοί λεηλατούνται και αγίες εικόνες ποδοπατούνται.

Τα ποντιακά χωριά στις φλόγες. Το θέαμα είναι φρικτό. Παντού ερήμωση και καταστροφή! Μεσ τη φασερή νύχτα μόνο το μοιρολόγι του

κακόμοιρου σκύλου ακούεται. Αδίκαια περιμένει στο πλατύσκαλο, την επιστροφή!

Σε 350.000 ανέρχονται τα θύματα της γενοκτονίας σε ένα συνολικό πληθυσμό 750.000 Ποντίων!

Και το τέλος αυτής της φρικτής τραγωδίας: Ένας ολόκληρος λαός, ο Ποντιακός λαός - όλοι από αυτόν επέζησαν και δεν άφησαν άταφα τα σώματά τους - ξεπατρίζεται. Μία γωνιά του Ανατολικού Ελληνοισμού ερημώνεται. Μάτια που στέρεψαν από ματωμένο δάκρυ

ατενίζουν για ύστατη φορά τον Πόντο. Χαίρε, αξέχαστη γεννέθλια γη! Στοιβάζονται στις παραλίες για να τους μεταφέρουν τα βαπόρια στην ελληνική μητρική γη.

Η αυλαία της τραγωδίας έκλεισε με το παράπονο του Ποντιακού λαού προς τον πολιτισμένο κόσμο: "Ήλι, λαμά σαβαχταν".

Ο σταυρός όμως, πάνω στον οποίο κρεμάστηκε ο Πόντος δεν ήταν σταυρός θανάτου, αλλά σταυρός Ζωής του Χριστού.

"Η Ρωμανία κι αν επέρασε ανθεί και φέρει κι άλλο..."

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331 - 25.282
ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ
ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΤΣΙΚΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.
"ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ"
ΤΗΛ. 0331/66.913 - FAX 0331/66.979
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
Τηλ. 0331 - 28.356
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1.000 δρχ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

* Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του
* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες
Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται

Ασ' όλεν τ' έμορφον
τ' όνομαν

Της κ. Ελένης Πιπερίδου - Λαφαζάνη

Μάνα! Ασ' όλεν τ' έμορφον τ' όνομαν,
ασ' όλεν τ' έμορφον η τραγωδία.
Ατέ έν' η καρδία ντο χτυπά
και κι ησυχάζ' καμμίαν...
Πώς να λέγω σας! Ατέν επίστεψαν,
ατέν εγάπεσα, ατέν εθάμαξα, ατέν ελάτρεψα.
Μάνα! Εσέν νουνίζω νύχταν - ημέραν
που είσαι το στήριγμα και τη πατέραμ.
Καμμίαν κι θ' ανασπάλλω τεσέτερα τα θυσίας...
τ' εσόν τον νούν, την ψύν και τα ευχίας,
τ' εσά τα πάνια, τ' εσόν τον ίδρωταν, τα νεγκασίας.
Ερούξεν σ' άψιμον και σα φωτίας,
απέσ' σην θάλασσαν και ση ζωής το τσορκάνισμαν...
Εσκοτώθες να τρανίντς τα παιδίας
και όλτσε* μου, σ' από τη ράχιας εφορτώθες!

Μάνα! Είσαι ο ήλεν, είσαι φως
Είσαι το κορμί τα πλούτια.
Είσαι το λιθάρ', είσαι το κρενίν
Είσαι τη πλάσ' η ψηή!
Είσαι το μεροδοούλ', είσαι το μεροφάι
Είσαι τη πονεμένονος το γιατρικόν.
Είσαι τη πρωτάνοιξη το μανουσιάκ!
Είσαι η άκρια, είσαι η μέσε, είσαι το τέλος.
Είσαι τη διψασμένονος το κρύον το νερόν.
Είσαι της ζωής η χαρά και το γέλος
- Ο πάνος πα κι σίρκεται κι η καμονήσ' τρανόν εν -
Μάνα! Οσον ζεις όλεν ο κόσμον τ' εμέτερον έν!
Εχουμε πάντα άνοιξην κι έρταν καλά ημέρας...
Είσαι η μάνα τη Θεού και τ' ολονιών η μάνα...
Μαρτέσιον πρωτοταίσεσκον, τ' Απρίλ' μανουσιακόπομ...

Η ΕΚΠΟΜΠΗ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ
ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Κάθε Τετάρτη και από ώρα 18.35 έως 20.30 ακούεται η φωνή της Λέσχης από το Ραδιοφωνικό Σταθμό Ημαθίας "ΤΥΠΟΣ FM".
Την εκπομπή την επιμε-

λείται και την παρουσιάζει με μεγάλη επιτυχία ο ερμηνευτής της ποντιακής μουσικής Κώστας Καραπαναγιωτίδης και οι συνεργάτες του.

Λ Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Κ Α

Γνωμικά και παροιμίες

1. Η εκκλησία όσον θέλτς τρανόν ας εν, ο ποπάς ντ' εξέρ' δαβάζ. (Η Εκκλησία όσο θέλεις να είναι μεγάλη, ο παπάς ό,τι ξέρει διαβάζει).
2. Σα πάνια η μαμή, σο φούστρον ο ποπάς. (Στους πόνους η μαμή, στην ομελέτα ο παπάς).
3. Υλάζ' τον φέγγον. (Γαβγίζει το φεγγάρι).
4. Ο σκύλον έλειξε το κασίβ. (Ο σκύλος έγλειψε το πρόσωπό του).
5. Ο γάιδaros 'ς ομάλ, ερούξεν κι εσκοτώθεν. (Ο γάιδaros στο ίσωμα έπεσε και σκοτώθηκε).
6. Ο γάιδaron δουλεύ' για τ' άλογον και ο καματερόν για τον οκνεάν. (Το γαϊδοúρι δουλεύει για το άλογο και ο εργατικός για τον τεμπέλη).
7. Ο μικρόν ο άγιον δοξαλογίαν κ' έχ'. (Ο μικρός ο άγιος δεν έχει δοξαλογία).
8. Το καλόν τ' άλογον την ταήν έθε αρτουρεύ'. (Το καλό τ' άλογο τη μερίδα της τροφής του μεγαλώνει).
9. Αγοúτα τα στενέματα θα έχνε και τα πλατέματα. (Αυτά τα στενέματα θα έχουν και πλατέματα).
10. Το χαμελόν τ' άλογον όλ' καβαλκεύ' ν από. (Το χαμηλό το άλογο όλιο το καβαλικεύουν).
11. Οι δύο' κοντοί κι ο Θόδωρον. (Οι δύο κοντοί και ο Θόδωρος).
12. Το σημερινόν το έξοδο σ' αύριον και τ' αυριανόν τη δουλείαν ο σήμερον. (Το σημερινόν το έξοδο αύριο και η αυριανή δουλεία σήμερα).

Λεξιλόγιο

1. αβόλιστος = αβύθιστος
2. αβρός = παχύς
3. αγκαλώ = μηνύω
4. αγκαθάζω = αυλακιάζω
5. αγνωσία = απεισκευσία
6. αλυκόν = αλμυρό
7. αναλιζω = αλατιζω
8. απιτάζω = διατάζω
9. απογλουπίζω = ξεφλουδιζω
10. αραεύω = γυρεύω
11. αροθυμία = νοσταλγία
12. αροψέ = προχθές
13. άσαλγος = άτακτος
14. βέτρα = κουβάς
15. βούκα = μπουκιά

Ανέκδοτα

Ρακόπον να έν'κι γίνεται;

Ο λυκοπάππο μ' ο Κατής ο Θανάης ασ' σό Μερσίν ενενηνταδύο χρονών ερώσσετον βαρέα και δέα ημέρες η γλώσσα τ' έτον πιασμένον.

Γιάμ' αποθάν' χωρίς κοινωvίαν, ελάλεσαν δύο ποπάδες να φτάγ'ν στον ευχέλιον και να κοινωvίζ'ν ατον.

Ενας ασ' σοί ποπάδες, που έτον τη καλομάννας-ι-μ' ο κύρ, ρωτά τηναν:

- Μαρία, ρίζα μ', για να φτάμε το ευχέλιον, θέλομε ελαίας ελάδ'. Εεις; Αν κι έεις, δέβα ψαλάφα ασ' σή γειτονίαν.

Οπότε ο λυκοπάππο μ', άμον ντο έκ'σεν ατον, ενοίεν η γλώσσα τ' και κουίζ' και ρωτ:

- Ποπά, ρακόπον να έν'κι γίνεται;...

Εθάρρεσεν, ο κορωνίτσον, πως θα ποτίζ'ν ατον το ευχέλιον...

Γάμπρε ντ' εξέρτς ποίσον

Επήεν ένας γαμπρός 'ς σα πεθερ'κ'ά τ' να έλεπεν τη νουσαλούν ατ. Εκείν' πα σόν θ' ετίμαναν ατον, έγκαν ελαίας 'ς σό τραπέζ. Ο γαμπρός πα καμμίαν ελαίας επί ζωής ατ' 'κ' είδεν, εθάρρεσεν μαυρομάτα είν', επέρ'νεν απ' ένας 'ς σο χουλάρ'ν ατ κ' έτρωεν ατο. Ετέρεσεν ο πεθερόν αβούτος 'ς σό μίαν θα τρώει όλα, είπεν ατον "γάμπρε, την ελαίαν πέντε πέντε". Ο γαμπρόν πα εσέγκεν πέντε 'ς σό χουλάρ'ν ατ κ' ερχίνεσεν να τρώει ατα άμον σουρβάν. Ο μαύρον ο πεθερόν αμόν ντό είδεν ατο, εκόπεν η καρδία τ', σίτα θα εποίν'νε ωτίν, εχάσεν και το μυτίν. Ελάγγεψεν επάσεν το χέρ'ν ατ' και είπεν ατον "γάμπρε, γάμπρε, ντ' εξέρτς ποίσον".

Ο Σύντεκνον και το χαβγιάρ'

Επήεν ένας σύντεκνος 'ς σή σύντεκνον ατ' ν' ελέπ' το τσιρόχ'ν ατ'. Ο σύντεκνον ατ' πα σόν θ' ετίμαναν ατον, επήεν εγόρασεν μαύρο χαβγιάρ'. Αρ' εκάτσαν να πίν'νε τσάι, έγκαν 'ς σό τραπέζ' και ελαίας, άμα ο σύντεκνον αμόν ντό είδεν το χαβγιάρ' εφέκεν ούλα κ' επέρεν εκεινο κ' εσάθθεν. Ετέρεσεν κι ο σύντεκνον ατ' ατός όλεν θα τρώει, ερχίνεσεν με τον τρόπον θ' ευτάη ατον να

μη τρώη όλεν. "Σύντεκνε, λείει ατον, δοκίμασον και τ' ελαίας, τέρεν ντό σίλεα είναι". Εκείνος πα επέρεν έναν έφαεν κ' επεκεί εκλώστεν λείει ατον:

- "Σύντεκνε, τ' ελαίας πα έμορφα είν', άμα το χαβγιάρ' πα αξιζ'".

- "Κοστίζ', λείει ο σύντεκνον, άμα αξιζ'".

Κρωμέτ'κα τραγωδίας

Εκεί 'ς σα ραχοκέφαλα, αδά 'ς σα χαμελάς

κελαίδησον μικρόν πουλί μ' ν' ακούω την λαλιά σ'.

Άσπρα φορείς, άσπρ' αναλάεις, άσπρον η φορεσία σ'

άσπρα τζιτζέκια φύτρωσαν 'ς σα έμορφα τα ψύα σ'.

Ερθεν εσέβεν 'ς σο χορόν, φώταξεν άμον άστρον

τ' ομμάτια τς έσαν πλουμιστά και η καρδία τς άσπρον.

Μη κλαίτ' ατόναν που μεθά, απομεθά και σκούται

κλαψέστ' ατον α σήν σεβτάν που πάει ρούζ' και σκοτούται.

Σ σό πρώτον τ' αναστέναγμα μ' τα χίονα ούλα λύουν

τα δάκρυα μ' τρέχ'νε 'ς σό χωνόν και τα ταιλίδια βζύουν.

Πού είσαι και κι φαίνεσαι; Το μάτι μ' αραεύ' σε

από το κοντινόν το σπαλέρ' παντέμορφα ιγεύ' σε.

Τερώ τ' ομμάτια σ' τ' έμορφα καίουμαι και βρουλιζω

κι όταν γλυκοφιλώ ατά κείμαι και 'κ' εγενεφίζω.

Σουμά 'ς σα εημερώματα τα πετεινάρια κούζ'νε

ούμπαν έμορφα κοράσια, ούλα 'πό (σι μ' ρούζ'νε.

Εμέν' μάνα κ' εγέννεσεν, εμέν' κύρης κ' εποίκεν

εμέν' κορώνα ξεράσεν 'ς σό ποταμάκρ' εφίκεν.

Απλώσον τα ξερόχερα σ' κ' έπαρ' με 'ς σήν αγκάλια σ'

να μη μαραίνεται ηψή σ' και τ' έμορφα τα κάλληα σ'.

Παρχάρ' αέρα φύσεσεν κάποθεν τέλια - τέλια

κορτσόπον τα φιλέματα σ' γλυκεία κι άμον μέλια.

Ρακίν ερκάτνα κ' έπινα και είπα κόρ' 'ς σήν υεία σ'

κ' εσύ εκλώστες κι' είπες με φαρμάκια 'ς σήν καρδία σ'.

ΕΛΗΞΑΝ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΛΥΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Την Τετάρτη 25/5/91 μέσα σε ατμόσφαιρα χαράς έγινε η χορήγηση Βεβαιώσεων παρακολούθησης μαθημάτων εκμάθησης Λύρας.

Τις Βεβαιώσεις πήραν οι παρακάτω νέοι μας: Κώστας Γιατανίδης, Ορέστης Πιστοφίδης, Ανδρέας Μαυρόπουλος, Βάσω Ανανιάδου, Ζωή Ανανιάδου, Ορέστης Παυλίδης, Αντώνης Καλατής, Γιάννης Κοσιονίδης, Σίμος Πουλασιχίδης, Κώστας Γερούλιδης, Γιάννης Γερούλιδης, Τρύφων Γερούλιδης, Ιωάννα Παπαδοπούλου, Γιώργος Παυλίδης, Μελέτιος Σισμανίδης, Κώστας Κοτρίδης, Σίμος Γιατζόγλου, Θεόδωρος Θεοδοσιάδης και Παύλος Καλαϊτζίδης.

Τα μαθήματα έγιναν στη χρονική περίοδο από 15/10/90 έως 15/5/91 από τον εξαιρέτο λυράρη - δάσκαλο Θεόδωρο Βερσιώτη, ο οποίος, ως γνωστόν, έχει μία μεγάλη προσφορά στην ποντιακή παράδοση.

Σηγμιότυπο από τις εκδηλώσεις Εθνικής Μνήμης της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού που έγιναν στη Θεσσαλονίκη στις 19 Μαΐου 1991 από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Ποντιακών Σωματείων.

Επесαν εθελοντές στο Παγγαίο ΚΑΥΚΑΣΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΟ '97

(Ανασημοσιεύεται από τη "Μακεδονική Ζωή" τεύχος 253, Ιουν.1987)

Εκεί-
νος που πάντα έδειχνε μία ι-
διαίτερη συμπάθεια στους
Ρωμιούς, υποσχέθηκε:

- Πρώτα θα πέσει το δικό
μου κεφάλι κι έπειτα τρία
Χριστιανού.

Και κράτησε την
υπόσχεσή του.

Η καλοσύνη του
απλώθηκε ακόμα και στους
αιχμαλώτους. Επέτρεψε στον
Ελληνα φαρμακοποιό
Δακόπουλο, να τους επισκε-
φθεί στις φυλακές όπου τους
είχαν εγκλείσει και να περι-
ποιηθεί τις πληγές τους. Αξί-
ζει να θυμόμαστε αυτόν τον
καλό Τούρκο που μέσα σε
ώρες πολέμου και φυλετικού
μίσους κατόρθωσε να κρατή-
σει τον ανθρωπισμό του.

Από τις αναμνήσεις του
Δακόπουλου γνωρίζουμε ότι
οι αιχμάλωτοι δεν υπερβαί-
ναν τους πενήντα. Κι ακόμα
ότι ανάμεσά τους λείει ο φαρ-
μακοποιός ήταν και ο ίδιος ο
αρχηγός του σώματος
Παναγιώτης Δημαράς τον

οποίο μάλιστα περιγράφει ότι
ήταν ένας "Ξανθός, γεροδε-
μένος, ωραίος άνδρας...
Φορούσε μόνο τα εσώρουχά
του και οι συνοδοί του τον υ-
ποχρέωσαν να κρατά μέσα σ'
ένα σακκούλι το κομμένο
κεφάλι ενός συμπολεμιστού
του".

Κατά πόσον η πληροφο-
ρία αυτή του Δακόπουλου για
τον Δημαρά είναι σωστή δεν
μπορούμε να αποφανθούμε.
Όπως γνωρίζω ο
Δακόπουλος ήταν σε πολύ
μεγάλη ηλικία όταν ο
γνωστός Καβαλιώτης δημο-
σιογράφος Δημήτρης Γλυφός
κατέγραψε τις αναμνήσεις
του και τα γηρατειά είχαν επι-
φέρει σοβαρή άμβλυνση της
μνήμης του και της διαύγειας
του πνευμάτος του. Πιθανόν ο
αναφερόμενος από τον
Δακόπουλο ως Δημαράς να
είναι ο πολίτης Εύζωνος που
οι Τούρκοι τον υποχρέωσαν,
όπως είδαμε, να μεταφέρει
στο σακκούλι τα κεφάλια του
Δημαρά και των συντρόφων του.

Με επέμβαση του Προξέ-
νου της Αυστροουγγαρίας
τότε στην Καβάλα Βαρώνου
Βηξ τα κεφάλια των αποκε-
φαλισθέντων Ελλήνων δεν
κρατήθηκαν για επίδειξη
αλλά πετάχθηκαν έξω από
την πόλη όπου πολλοί μου-
σουλμάνοι πήγαιναν και τα έ-
βλεπαν και στη συνέχεια τα έ-
θαψαν εκεί.

Τους αιχμαλώτους ο
Καιμακάμης τους απέστειλε
στην Κωνσταντινούπολη
όπου δικάστηκαν από στρα-
τοδικείο. Πολλοί απ' αυτούς
καταδικασθήκανε σε θάνατο
και απαγχονισθήκανε, ιδιαιτε-
ρα όσοι δεν ήσαν ελληνικής
υπηκοότητας, όπως οι Ελλη-
νες από τη Ντρέσνα - Παγγαί-
ου.

Τελικά από τους αιχμαλω-
τισθέντες Ευζώνους μόνο
εννέα επιστράφηκαν στην
Ελλάδα.

Το καράβι "Ηπειρος" δεν
κινήθηκε σωστά και ουδέποτε
έπλευσε να παραλάβει το
σώμα στο συμφωνημένο
μέρος.

Οι Σακελλαρίδης και
Τσακατούρης είχαν επιμείνει
να συνεχισθούν οι αποστολές
πλοίων με την ελπίδα
διάσωσης Ευζώνων που είχαν
διαφύγει τον κλοιό του
θανάτου, αλλά ο υπουργός
Ναυτικών δήλωσε ότι η επι-
χείρηση έληξε.

Ετσι τραγικά τελείωσε
αυτή η επιχείρηση δολιο-
φθοράς στη σιδηροδρομική
γραμμή Δεδεαγατς - Θεσσα-
λονίκης. Από τον τρόπο που
οργανώθηκε ήταν καταδι-
κασμένη σε οικτρή αποτυχία.

Μετά την απελευθέρωση
το Ελληνικό Κράτος τιμήσε
τους δύο πρωτεργάτες της
άστοχης αλλά ηρωικής επι-
χείρησης. Στους δύο συνοικί-
σμούς όπου αυτοί σκοτώθη-
καν έδωσε τ' όνομά τους.

Ετσι με Π.Δ. της 15 Νοέμ-
βρη 1926 ο συνοικισμός Βελ-
τζιέρ μετονομάσθηκε
"Δημαράς" και ο συνοικισμός

Δεβεκλή μετονομάσθηκε "Κα-
ραβαγγέλης". Και οι δύο συ-
νοικισμοί υπάγονται σήμερα
στην Κοινότητα Σιδηρο-
χωρίου - Παγγαίου -
Καβάλας.

Ας θυμηθούμε σήμερα όχι
μόνο τον Δημαρά και τον Κα-
ραβαγγέλη αλλά και όλα εκεί-
να τα άγνωστα σε μας
παλληκάρια Ελληνόπουλα
από τον Καύκασο. (η

υπογράμμιση δική μας).

Και το σχόλιο του "Αρ-
γοναύτη":

Οι Πόντιοι ήταν και είναι
παρόντες σε κάθε προσκλη-
τήριο του έθνους. Ζώνονται
το "ελληνικόν σπαθίν" και
αρπάζουν το "Ελληνικόν
κουτάριν" και βάνονται στο
αίμα για την πατρίδα και την
πίστη τους. Είναι οι αιώνιοι
ΑΚΡΙΤΕΣ!

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΩΝ

Εμείς, οι Απόγονοι των
Ελλήνων του Πόντου, που τα
κόκαλα των Προγόνων μας
έμειναν στα Πατρογονικά
χώματα της Ποντιακής Γης,
στα χρόνια 1915 - 1923.

Εμείς, γιοί και θυγατέρες
των Ελλήνων του Πόντου,
που ήρθαν ξεριζωμένοι στην
Ελλάδα, με τη Συνθήκη της
Λωζάνης.

Εμείς οι Πόντιοι, ένας
λάος με μεγάλη αγάπη στη
Ελευθερία, την αλήθεια, τη
ζωή, την ανθρωπινή αξιοπρ-
έπεια, τις ηθικές αξίες, τον
άνθρωπο, είναι αδύνατο να ζ-
ήσουμε στην απόκριση, στην
παραχάραξη της Ιστορίας,
στον εφησυχασμό, στην υποκ-
ρίσια, στο ψέμα.

Εμείς, οι χιλιάδες,
δεκάδες χιλιάδες και
εκατοντάδες χιλιάδες, των
παιδιών της Ελλάδας που
είναι οργανωμένοι στις
διάφορες Ενώσεις και
Σωματεία σ' όλο τον Κόσμο
με κορυφαίες Οργανώσεις:

1. την ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ
2. την ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΝΟΤΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
3. την ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
4. την ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ
5. την ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ Η.Π.Α. & ΚΑΝΑΔΑ
6. τον ΠΑΝΕΝΩΣΙΑΚΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

σήμερα 19 Μαΐου '1991,
ημέρα Κυριακή και ώρα 11
διαφύγει μας και αφού
ακούσαμε την πρόταση του
Παγκόσμιου Συντονιστικού
Οργάνου των Ποντιακών
Οργανώσεων

ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΑΜΕ και ΔΙΑΚΗΡΥΣΣΟΥΜΕ
προς ολόκληρο τον
Πολιτισμένο Κόσμο, την
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣ-
ΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ, καθώς
και το ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, τα εξής:

Πριν από επτά δεκαετίες
και πλέον, στα ιερά χώματα
του πόντου εξοντώθηκαν
μαζικά και κατά παράβαση
των πιο στοιχειωδών
κανόνων διεθνούς Γραπτού
και Εθμικού Δικαίου, χιλιάδες
και μυριάδες Συμπatriώτες

μας, από τις δυνάμεις της
Τουρανικής - Ρατσιστικής
Ομάδας, που είχε την εξουσία
στη Χώρα, που σήμερα
κατοικείται από τους
Τούρκους και τη συνταγμα-
τή εξουσία τους.

Πρόκειται για την
Ομαδική εξόντωση 350.000 Συμπatriωτών μας, που εξοντώθηκαν βίαια
και με απάνθρωπα μέσα,
ώστε παρά την παρέλευση,
επτά και πλέον δεκαετιών **Η ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΣΦΑΓΙΑΣΘΕΝΤΩΝ**, να παραμένει νωπή σε μας τους επιγόνους εκείνων που χάθηκαν.

Είναι γνωστό, πως για τα
Εγκλήματα Γενοκτονίας, δεν
υπάρχει παραγραφή των
Αδικημάτων.

Στηριζόμαστε λοιπόν,
πάνω στην αρχή αυτή και
ΖΗΤΑΜΕ

την Ηθική Δικαίωση για
τον Απάνθρωπο θάνατο των
Ιεραρχών μας, των πολ-
έμαρχων, των Ιερομονάχων,
των Επιχειρηματιών μας, των
Επιστημόνων μας, των
Δασκάλων, των Μανάδων,
των Πατεράδων, των
Αδελφών και Αδελφάδων
μας, που οι ψυχές τους
φερουγίζουν ακόμα
πάνλευκες και ζητούν τη
δικαίωση.

Θεωρούμε ότι στη μέχρι σ-
ήμερα άρνηση των Τουρκικών
Κυβερνήσεων, να
αναγνωρίσει την Γενοκτονία
των 350.000 Ελλήνων του
Πόντου που έγινε από μέρος
της Κυβέρνησης των
Νεοτούρκων, ελοχεύει ο
κίνδυνος και οι σμηρινές
Κυβερνήσεις της Τουρκίας να
επαναλάβουν την ίδια
πολιτική και σε βάρος άλλων
λαών.

Ετσι ζητάμε από την
Επιτροπή Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων του Παγκόσμιου
Οργανισμού, να κινησετε στα
πλαίσια των αρμοδιοτήτων
σας, όλες τις απαραίτητες,
νόμιμες διαδικασίες, καθώς
και τον χαρακτηρισμό των
αυτουργών εξόντωσης, του
άνθους της φυλής μας, σαν

Συνέχεια από το προη-
γούμενο

Από τα μυθικά χρόνια ως
σήμερα η ελληνική ψυχή συ-
νεχίζει να υπάρχει ζωντανή,
ολοζώντανη σ' εκείνα τα
παλιά ακριτικά φυλάκια και
να διατηρεί τους στενούς
δεσμούς της με τη μητέρα
Ελλάδα. Ειδικά η πολύπαθη
Κριμαία δίνει την εντύπωση
ενός τμήματος της Ελλάδας
με τα ελληνικά της κτίσματα
αλλά και με την αδιάκοπη ως
σήμερα ζωή και δράση του
εκεί ελληνοισμού.

Τον ελληνοισμό της Κριμαί-
ας, όπως διαμορφώθηκε με

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ

Του καθηγητή Κώστα Φωτιάδη

το πέρασμα των αιώνων,
μπορούμε να τον χωρίσουμε
σε τρεις κατηγορίες: α) στους
Ελληνες που διατηρούν τους
πνευματικούς και αισθημα-
τικούς τους δεσμούς με την
Ελλάδα, που ονομάζονται Ελ-
ληνες και ζουν κυρίως στις
πόλεις, β) στους Ελληνες της
υπαίθρου, που ονομάζονται
Ρωμιοί και μιλάνε ποντιακά
και γ) στους αυτοσπο-
καλούμενους Γκρεκ, που
μετανάστευσαν στα 1774-
1783 στη Μαριούπολη. Είναι η
κατηγορία που μας ενδιαφέ-
ρει εδώ. Οι περισσότεροι από
αυτούς μιλάνε μία ιδιόρρυθμη,
με πολλές ξένες λεξικές προ-
σμίξεις, ελληνική διάλεκτο,
που δε μελετήθηκε συστημα-
τικά μέχρι σήμερα. Η διάλεκ-
τος αυτή παρουσιάζει από
χωρίς σε χωρίο πολλές διαφο-
ρές. Οι γλωσσολόγοι χώρισαν
τη διάλεκτο αυτή σε πέντε
διαφορετικές γλωσσικές
ομάδες αλλά με κοινά χαρα-
κτηριστικά. Όλες οι ομάδες
έχουν την κοινή ονομασία
"μαριουπολίτικη διάλεκτο".

Υπάρχει όμως και μία ελ-
ληνική μειονότητα που μιλά
μόναχα ταταρικά. Είναι οι
ταταρόφωνοι Ελληνες οι ο-
ποίοι, για τους ίδιους λόγους
όπως και οι τουρκόφωνοι Ελ-
ληνες της Μικράς Ασίας,
αναγκάστηκαν να αποβάλουν
τη μητρική και εθνική τους
γλώσσα. Γιατί οι Τάταροι της
Κριμαίας, εφαρμόζοντας την
ίδια αφομοιωτική σοβινιστική
πολιτική των Οθωμανών στις
διάφορες εθνότητες που υπέ-
ταξαν, πέτυχαν σε μεγάλο
βαθμό στο στόχο τους, όσον
αφορά μόνο τη γλώσσα, όχι
όμως τη θρησκεία και την ε-
θνική συνείδηση. Γι' αυτό,
όταν στους ταταρόφωνους
Ελληνες δόθηκε η ευκαιρία ν'
απαλλαγούν από την κατα-
πιεστική διοίκηση των Χάνων
Τατάρων, δε δίστασαν να ε-
γκαταλείψουν τα σπίτια
τους, τις περιουσίες, τα
χώματά τους, να πάνε σ'
άλλη περιοχή και να δημιουρ-
γήσουν εκεί νέα πατρίδα.

Η συνθήκη του Κιουτσούκ
Καϊναρτζή (1774) ήταν σπου-
δαίος σταθμός για την ιστορία
των Ελλήνων της Κριμαίας,
γιατί άνοιξε μία καινούργια
σελίδα στη ζωή τους. Με τη
λήξη του ρωσοτουρκικού πο-
λέμου (1768 - 1774) πολλοί Ελ-
ληνες από την Ελλάδα, τα
νησιά του Αιγαίου, από τα
παράλια της Μικράς Ασίας
και κυρίως του Πόντου,
άρχισαν να μεταναστεύουν
στη Ρωσία.

Η Αικατερίνη Β' για να
πυκνώσει τον πληθυσμό των
επαρχιών της, ευλόγησε τη
μετανάστευση των Ελλήνων.
Ίδρυσε πόλεις και χωριά στα
νεοαποκτηθέντα μέρη και
πρωτόβησε σημαντικά το
εμπόριο, τη γεωργία, τη με-
ταλλουργία και τη βιομηχα-
νία. Επειδή είχε ανάγκη από
εργατικά χέρια για να καλ-
λιεργήσουν τις απέραντες
εκτάσεις της περιοχής του
Αζόφ, παραχώρησε στους
νέους οικιστές πολλά
προνόμια. Πρώτοι εκμεταλ-
λεύθηκαν αυτήν την ευκαιρία
οι Ελληνες στρατιώτες του
Ορλώφ μετά τα Ορλωφικά.
Φοβούμενοι να γυρίσουν στα
μέρη τους, παρακάλεσαν τον

Ορλώφ να φροντίσει γι'
αυτούς. Ο Ορλώφ, με γράμμα
που φέρει την ημερομηνία 2
Σεπτεμβρίου 1774, υποσχόταν
στους "άνδρειους και πιστούς
ταγματάρχες, καπετάνιους,
αξιωματικούς και τα άλλα
μέλη του αλβανικού στρατού"
(έτσι ονόμαζε τους Ελληνες,
επειδή φορούσαν τσολια-
δίστικα) άσυλο στη Ρωσία. "Η
υμετέρα φίλια", έγραφε,
"προς τοις άλλους, της οποί-
ας τσοαύτα ελαΐβομεν τεκμή-
ρια, ουδέποτε θέλει εξαλει-
φθή εκ της μνήμης μας. Οθεν
θέλω φροντίσει θερμότατα
περί της ησυχίας και
ασφάλειάς σας. Ως
αυτόπτης των μόχθων και αν-
δραγαθιών σας θέλω παντί
σθένει τούτου ένεκα επαγρυ-
πνή υπέρ των συμφερόντων
σας".

Με τη συμβουλή του
Ορλώφ παρουσιάστηκαν
στην Αικατερίνη Β' δύο Ελλη-
νες ο ταγματάρχης Κωνστα-
ντίνος Γεωργίου και ο καπε-
τάνιος Στέφανος Μαυ-
ρομιχάλης. Η Αικατερίνη Β'
τους δέχτηκε με μεγάλες
τιμές, ικανοποίησε τις
προτάσεις τους και με το
διάταγμα της 28ης Μαρτίου
1775 επέτρεπε σ' όλους τους
Ελληνες να έρχονται και να
ζουν μόνιμα με τις οικογέ-
νιες και τις κινητές περιου-
σίες τους στην Αζοφική ε-
παρχία. Η ίδια ανέλαβε να χτί-
σει τα σπίτια και τις εκκλησί-
ες τους από τις αυτοκρα-
τορικές δαπάνες. Στους
μετανάστες παραχώρησε ση-
μαντικά προνόμια, όπως α-
παλλαγά από τους φόρους
για δεκαπέντε χρόνια και από
τη στρατολογία για τριάντα
χρόνια. Τους παραχώρησε ε-
πίσης το δικαίωμα να εμ-
πορεύονται σ' όλη τη ρωσική
επικράτεια. Ακόμη ίδρυσε
"γραικικών μαγιστράτων",
ελληνικό δικαστήριο με
απεριόριστες δικαιοδοσίες.
Στους Ελληνες της περιοχής
Ταγανρόκ έδωσε 14.000
ρωσικά στρέμματα για γεωρ-
γική καλλιέργεια.

Με νέο της διάταγμα (27
Απριλίου 1799) παραχώρησε
και άλλες ευκολίες σ' όσους
εγκαταστάθηκαν στις περιο-
χές του Ταγανρόκ και της Α-
ζοφικής.

Τα προνόμια αυτά τα εκ-
μεταλλεύτηκαν πολλοί Ελλη-
νες είτε γιατί νόμισαν ότι η Α-
ζοφική περιοχή ήταν επίγειος
παράδεισος είτε γιατί ήθελαν
να απαλλαγούν από τη
σκληρά και την τουρκική εκ-
δίκαση: "Συχνάκις δε ιερείς
φέροντες εν τη χειρί τον
σταυρόν, προηγούντο των
ενοριτών αυτών, διερχόμενοι
δε την Θράκην μετέβαινον εις
το κράτος της Αικατερίνης".

Συνεχίζεται

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Συνέχεια από την 1η σελ.

τον κόσμο, πιστεύουμε πως η
ανάπτυξη φιλικών σχέσεων
της Ελλάδας με την Τουρκία
δεν περνάει μέσα από
συμφωνίες τύπου Νταβός,
Ατάλλειας, μέσα από τη
συνεκμετάλλευση του
υπεδάφους του Αιγαίου ή τον
διάλογο που πρόσφατα
εξαγγέλθηκε.

Είναι μονόδρομος και
περνάει μέσα από την
αναγνώριση, από μέρους της
Τουρκίας, της γενοκτονίας
που πραγματοποιήσε, από το
1916-1922, συστηματικά σε
βάρος του Ελληνοισμού του
Πόντου.

Γιατί μόνο, το κατ'
εξακολούθησε ένοχο
Τούρικο Κράτος όταν
αναγνωρίσει τις γενοκτονίες
που έκανε σε βάρος των
λαών της περιοχής, Αρμενίων
- Ποντίων - Ιμβρίων - Κούρδων
και το δοκιμαζόμενο
Κυπριακό λαό, θα υπάρξουν
σοβαροί λόγοι να πιστέψουμε
πως δεν θα τις επαναλάβει
και σε βάρος άλλων λαών.

Η απαίτησή μας αυτή για
χάραξη, ενιαίας εθνικής
πολιτικής από όλα τα
κόμματα, γίνεται επίκαιρη και
επίμονη σήμερα από το
Τούρικο Κράτος συνεχίζει να
προκαλεί με απαράδεκτες
δηλώσεις την ευαισθησία, το
φιλότιμο, τον εγωισμό και τη
φιλοπατρία όλου του
Ελληνοισμού.

Ας μείνουν ζωντανοί στις
μνήμες μας, για να φωτίσουν
τους εθνικούς μας αγώνες.

**ΣΤΕΦΑΝΟΣ Π.
ΤΑΝΙΜΑΝΙΔΗΣ**
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Π.Ο.Π.Σ.

Γιό πέιμε λύρα μ' έμορφον
πώς εγροικός ατ' όλια,
και το λαλόπος το γλυκόν,
πώς παίρ λαρών τα πόνε:

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ

Οι περιπέτειες του παπα-Σάββα Τσιροζίδη από το χωριό Τσίτα των Σουρμένων.

(Αναδημιόδευση από το περιοδικό "Σάλπιγξ Ορθοδοξίας" της Ιεράς Μητρόπολης Φλώρινας)

Όταν το 1914 εκδόθηκε κυβερνητική διαταγή (σεφέρ πιρλίκι), που έλεγε, ότι οι ιεροψάλτες απαλλάσσονται της υποχρεωτικής κατατάξεως στο στρατό, ο παπά - Σάββας Τσιροζίδης ήταν αρχιερατικός επιτροπος. Τότε ο μητροπολίτης Τραπεζούντας Χρυσάνθος έστειλε ειδηση - εντολή στον παπά - Σάββα να διορίσει ψαλτάδες σ' όλα τα χωριά της δικαιοδοσίας του, για να προλάβουν να σώσουν όσους μπορούν από τα μαρτύρια της στρατεύσεως.

Δυστυχώς, δεν ξέρω ποιοι πρόδωσαν το σχέδιο και το παπά - Σάββας εξορίστηκε στο Ερζερούμ, όπου και υπέφερε, όπως λέμε, τα πάνδεινα. Όπως φαίνεται, αφορμή για να εξοριστεί δόθηκε μετά από μία αποτυχία της εορτής των Τριών Ιεραρχών. Ο παπά - Σάββας, σύμφωνα με εντολή του μητροπολίτου, οργάνωσε τη σχολική γιορτή των Γραμμάτων στο χωριό Μεζεζή. Την ώρα που κατέβαινε η πομπή με εξαπτέρυγα για το κεντρικό σχολείο, με πολύ κόσμο και από δέκα χωριά των Σουρμένων (ελληνικά χωριά), δημιουργήθηκε μία φασαρία από μερικούς ζηλοφθόνους, οι οποίοι είχαν κλείσει τις πότρες τους σχολείου και έτσι ματαιώθηκε η γιορτή. Το σαμποτάζ εκείνο αναφέρθηκε στο μητροπολίτη και η αναφορά του ιερέως παραδόθηκε στο Πολεμικό Συμβούλιο (Τιβάνι Χάρη) των Τούρκων, με συνέπεια τη γνωστή περιπέτεια του παπα - Σάββα και άλλων.

Ληστείες και αντιστάσεις - Υψηλές Δ. Εφραιμίδη και παπά - Σάββα

Το 1917 με 1918, μετά την οπισθοχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων, σχεδόν όλα τα ελληνοποντιακά χωριά δοκίμασαν το μίσος των Τούρκων και την μανία της

ληλασίας τους. Τούρκοι πειναλέοι από τα χωριά Ζαβλί, Ζιέγοβο, Κίλιμα κ.ά. κατέβαιναν και λήστευαν, κατά προτίμηση, το χωριό Τσίτα, ίσως γιατί ήταν αμιγώς ελληνικό. Αυτό γινότανε σχεδόν κάθε βράδυ. Γι' αυτό ο Δημοσθένης Γ. Εφραιμίδης, ένας πραγματικός ήρωας, αποφάσισε και στρατολόγησε πολλούς νέους του χωριού για αυτοάμυνα. Ανοιξε γύρω στο χωριό χαρακώματα - προχώματα, οπλίστηκαν και φύλαγαν το χωριό. Το τόλμημα αυτό καταδόθηκε από τους Τούρκους στην τουρκική κυβέρνηση. Σε μία νυχτερινή έφοδο Τούρκων ληστών (κάπου εκατό άτομα) άρχισε το τουφεκίδι και έτσι οι ληστές έφυγαν άπρακτοι με τραυματίες και σκοτωμένους. Τότε είχε σκοτωθεί και ένας Έλληνας αντάρτης.

Μετά από αυτό το επεισόδιο ήρθε στο χωριό Τσίτα μία μεραρχία τακτικού στρατού με μέραρχο, ο οποίος ήξερε άπταιστα ελληνικά επειδή καταγόταν από τα μέρη της Μακεδονίας. Η πρώτη του ενέργεια ήταν να κλείσει μέσα στο σχολείο τον αρχιερατικό επιτροπο και οικονομό παπα - Βασίλη Παπαδόπουλο, τον πρόεδρο του χωριού Παναγιώτη Χαριτίδη και μερικούς άλλους. Εκεί μέσα τους πύρωνα τα πόδια και τους βασάνιζαν για να μαρτυρήσουν πού κρύβονται φυγόστρατοι. Κανείς δεν μαρτυρούσε και γι' αυτό ο μέραρχος αγρίεψε και δήλωσε ότι θα διατάξει σφαγή. Τότε ο πρόεδρος ειδοποίησε τον παπά - Σάββα να βρει τρόπο να τους ελευθερώσει και να σώσει το χωριό από τη σφαγή. Δεν άργησε να καταφθάσει ο παπα - Σάββας και να βρει τη λύση. Είπε στο μέραρχο:

- Εφέντη, αυτό το σπίτι που κάθεται είναι ακατάλληλο, δεν ταιριάζει σ' έναν μέραρχο. Σε παρακαλώ να ρθεις στο δικό μου τ' αρχοντικό.

Ετσι κι έγινε. Από τότε με

την καλοσύνη και τη φιλοξενία του ο παπα - Σάββας κέρδισε την εύνοια, τη συμπάθεια και την εμπιστοσύνη του μεράρχου και γλύτωσε το χωριό από μία βέβαιη εξόντωση.

Τα βάσανα - βάσανα και τα έθιμα - έθιμα

Μέσα σ' εκείνη τη μαύρη σκλαβιά και τις δύσκολες μέρες οι Ελληνοπόντιοι δεν ξεχνούσαν ποτέ και ευλαβούνταν τα ήθη και εθιμά τους, προπαντός τα λατρευτικά και τα κοινωνικά. Κι ενώ, μετά την υποχώρηση των Ρώσων, υπέφεραν τα πάνδεινα, φύλαγαν και τότε "ως κόρη οφθαλμού" την εθνική τους μνήμη.

Ετσι, και τη χρονιά των ληστρικών επιδρομών δεν δίστασαν οι κάτοικοι του χωριού Τσίτα να συγκροτηθούν σε ειδική ομάδα "θημιστάντων" την παραμονή των Θεοφανίων, για το ψάλισμο των καλώντων, για

το "θήμισμαν", όπως το έλεγαν. Τα Φώτα εκείνη τη χρονιά έπεσαν Σάββατο. Την ημέρα των Φωτών η ειδική επιτροπή - με συνοδεία οπλοφόρων - με τον Τίμιο Σταυρό και μ' ένα δίσκο, μετά την κατάδυση, γυρίσαν σ' όλα τα σπίτια και ψάλλοντας το "Εν Ιορδάνη βαπτισομένου Σου, Κύριε..." μάζεψαν αρκετά χρήματα και τα παρέδωσαν στο ταμείο της Εφοριακής Επιτροπής, που φρόντιζε πρώτα απ' όλα να εξασφαλίσει τα δικαιώματα των δασκάλων και να ανταποκριθεί σε ανάγκες ανήμπορων και ορφανών.

Πόσο νοσταλγώ την παλληκαριά, την απλότητα, τη φιλοξενία και την ανθρωπιά εκείνων των χρόνων!

Ιερέυς ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΤΣΙΡΟΖΙΔΗΣ
εφημέριος Ι. Ναού Αγίου Ιωάννου Πτολεμαΐδας (1983)

"Ο ΚΛΗΔΟΝΑΣ"

Στα πλαίσια των καλλιτεχνικών της δραστηριοτήτων η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας παρουσίασε στις 26 Μαΐου 1991 στην κατάμεστη αίθουσα θεάτρου της Αντωνιάδείου Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών του Δήμου Βέροιας το ηθογραφικό έργο του αειμνήστου Φίλωνα Κτενίδη, "Ο Κληδόνας".

Το έργο είχε αφάνταστη επιτυχία που εκτιμήθηκε ιδιαίτερα από τους θεατές οι οποίοι χειροκρότησαν θερμά τους ερασιτέχνες ηθοποιούς. Ίσως σ' αυτό να συντελέσει η πρωτότυπη υπόθεση και πλοκή, η διαγραφή των ρόλων, η αλήθεια και ειλικρίνεια των ηθογραφικών σκηνών, που μαζί με τον άφογο διάλογο και την εξαιρετική ικανότητα ικανότητα και δεξιότητα των ερασιτεχνών ηθοποιών. Αξίζει ακόμα να σημειωθεί ότι, όλα τα πρόσωπα των ερασιτεχνών ηθοποιών εμφανίστηκαν με ζωντάνια και φυσικότητα και στις μορφές του, με τη φωτισμένη όψη από την αντανάκλαση της ζεστής ανταύγειας και της χαρούμενης λάμψης και νότας που ήταν διάχυτη σ' όλο το έργο. Εβλεπες με άλλα λόγια αληθινούς τύπους της ποντιακής γης, ζωντανούς, με ολοκληρωμένη τη νοοτροπία και το χαρακτήρα τους.

Το έργο ερμηνεύσαν οι ερασιτέχνες ηθοποιοί, με την σειρά που εμφανίζονται στη σκηνή: Λαμπρινός Ιντζεβίδης (Βεβρίας), Ελευθέριος Τσαχορτζίδης (Ανέστης), Σάββας Ορφανίδης (Γιάννης), Κώστας Παπαδόπουλος (Ηρακλής), Γεώργιος Τσακίριδης (Λυράρης), Βασιλική Κεχάογλου (Σταφορίνα), Ευγενία Καφετζή (Παρθένα), Ελένη Πιπερίδου - Λαφαζάνη (Νυφίτσα), Θεοπίστη Θεμελή, Ελπίδα Αμανατίδου (Βασιλική), Σάρα Τσιμανίδου (Καρτερή), Μελέτης Σισμανίδης (Θόδωρος) και ο Χαράλαμπος Καπουρτζίδης, Σταύρος Κρομυλίδης, Παναγιώτης Μουρατίδης, Βασιλική Μπραγιώτου, Λάζαρος Σιδηρόπουλος (Χορικός), υποβόλεας η Ελένη Πιπερίδου - Λαφαζάνη. Η σκη-

νοθεσία ήταν του Ελευθερίου Τσαχορτζίδη και η κατασκευή των σκηνικών του Σάκη Αβραμιδίου. Η ζωγραφ. σκηνικού του Αντώνη Στεφανόπουλου και το φροντιστήριο της Βασιλικής Μπραγιώτου.

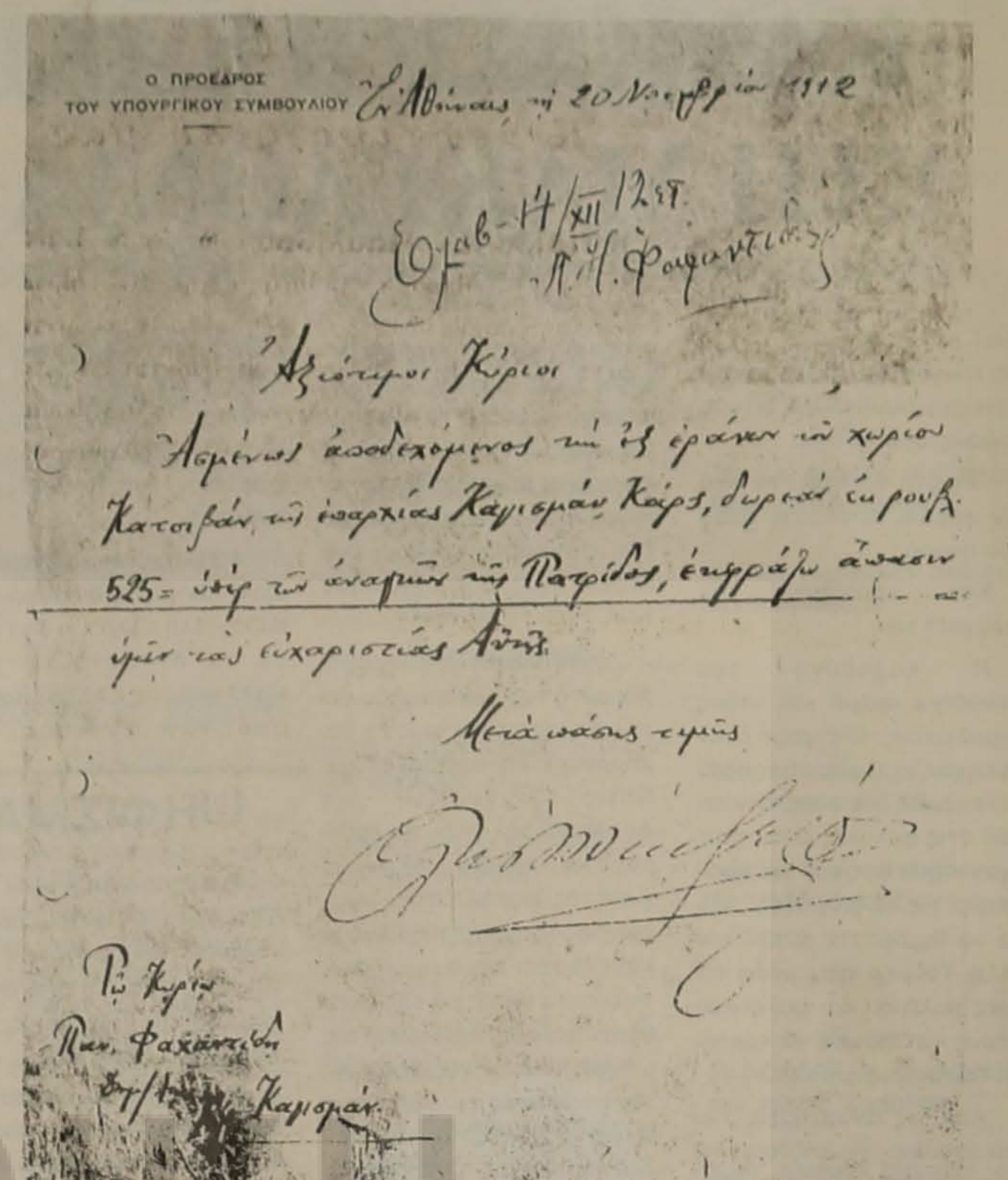
Σημειώνεται ακόμα ότι, προτού αρχίσει το έργο ο πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Οδυσσέας Γωνιάδης αφού απηύθυνε χαιρετισμό είπε και τα εξής: "Εμείς, σαν Ε.Λ.Β. συμμετέχουμε ενεργά στις διαδικασίες πίεσεων και διεκδικήσεων. Πιστεύουμε όμως, πάνω απ' όλα πρέπει να καλλιεργήσουμε τον πολιτισμό μας και να δημιουργήσουμε τα αντισώματα στην πολιτιστική και πολιτισμική αλλοτρίωση που πάει να επιβληθεί στη χώρα μας. Οι θεατρικές παραστάσεις, οι ομιλίες της χορωδίας, οι ομιλίες, οι χοροί κ.λ.π. είναι μέσα δημιουργίας αντισωμάτων. Χρειαζόμαστε όμως το ορμητήριο. Και το ορμητήριό μας είναι το "Κέντρο Πολιτισμού", που αν δε συναντήσουμε άλλα απρόοπτα, θα αρχίσει η ανέγερσή του μέσα σ' αυτό το καλοκαίρι. Για να γίνει όμως αυτό το όνειρο, που λέγεται Κέντρο Πολιτισμού πραγματικότητα, χρειάζονται χρήματα". Και αφού ο κ. Γωνιάδης ζήτησε την ενεργό συμμετοχή όλων σ' αυτήν την προσπάθεια κατέληξε: "Και με πίστη στο σήμερα και το αύριο του ελληνικού πολιτισμού και της ποντιακής παράδοσής σας εύχομαι καλό βράδυ".

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι η παράσταση του "Κληδόνα" είχε μορφή και χαρακτήρα μιας αληθινής πνευματικής ποντιακής πανδαισίας.

Είθε, να μη την άκουσαν Σκοπιανί ή Αμερικανοί, γιατί, αν συνέβηκε τούτο, είναι βέβαιο ότι θα έχουμε καινούργιους, απαράδεκτους ισχυρισμούς τους, ακόμα και για Πόντιους... "Σλαβομακεδόνες" (!!) ή κάποια νέα, ανθελληνική, έκθεση για πρόσθετη μειονότητα στην Ελλάδα...

Και σκέφτηκα, πόσο είναι εύκολο να κάμνουν παρόμοια, αθέλητα, λάθη οι αμαθείς και οι ολιγογράμματοι, οι απλοί άνθρωποι του λαού, ή

Ενα ιστορικό ντοκουμέντο

Φωτοτυπημένη επιστολή του Ελευθερίου Βενιζέλου με ημερομηνία 20 Νοεμβρίου 1912. Με την επιστολή του αυτή ο Βενιζέλος εκφράζει τις ευχαριστίες του στους Πόντιους του χωριού Κασιθάν της επαρχίας Καγισμάν του Καρς για την προσφορά 525 ρουβλίων "υπέρ των αναγκών της πατρίδος". Οι πόντιοι πάντα δίνουν το μεγάλο "παρών" στις ανάγκες της πατρίδας.

ΚΡΙΜΑ κ. ΛΙΖΕΤΤΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Επιστολή του κ. Γ. Χιονίδη Ο γνωστός συμπατριώτης μας δικηγόρος κ. Γιώργος Χιονίδης μας έστειλε την εξής επιστολή του:

"Ετυχε να παρακολουθήσω την εκπομπή "καμπάνες αγάπης", στο κανάλι ET 3, την ημέρα της Κυριακής του Πάσχα, που μεταδόθηκε κοντά στα μεσάνυχτα.

Στα πλαίσια της εκπομπής τούτης, μεταξύ των άλλων, παρουσιάστηκε και η γνωστή Πόντια τραγουδίστρια κ. Λιζέττα Νικολάου. Ο επιμελητής της εκπομπής ζήτησε τη γνώμη της και για τα λεγόμενα "Ποντιακά ανέκδοτα". Οπότε, ακούστηκε η ανιστόρητη και επικίνδυνη άποψή της, ότι έχουν τούτα ως εξήγησή στο γεγονός ότι έτσι συμβαίνει, συνήθως, με "..."μειονότητες", στις οποίες αποδίδονται παρόμοια ανέκδοτα.

Είναι απίστευτο και όμως αληθινό, πως η συμπαθής, καλλίφωνη και καλή συμπατριώτισσά μας κατάταξε τους Πόντιους στις μειονότητες της Ελλάδας και συνεπώς δέχθηκε ότι τούτοι διαφοροποιούνται, σε σχέση με τους άλλους Έλληνες, ως προς την εθνική συνείδηση κ.τ.λ.!!

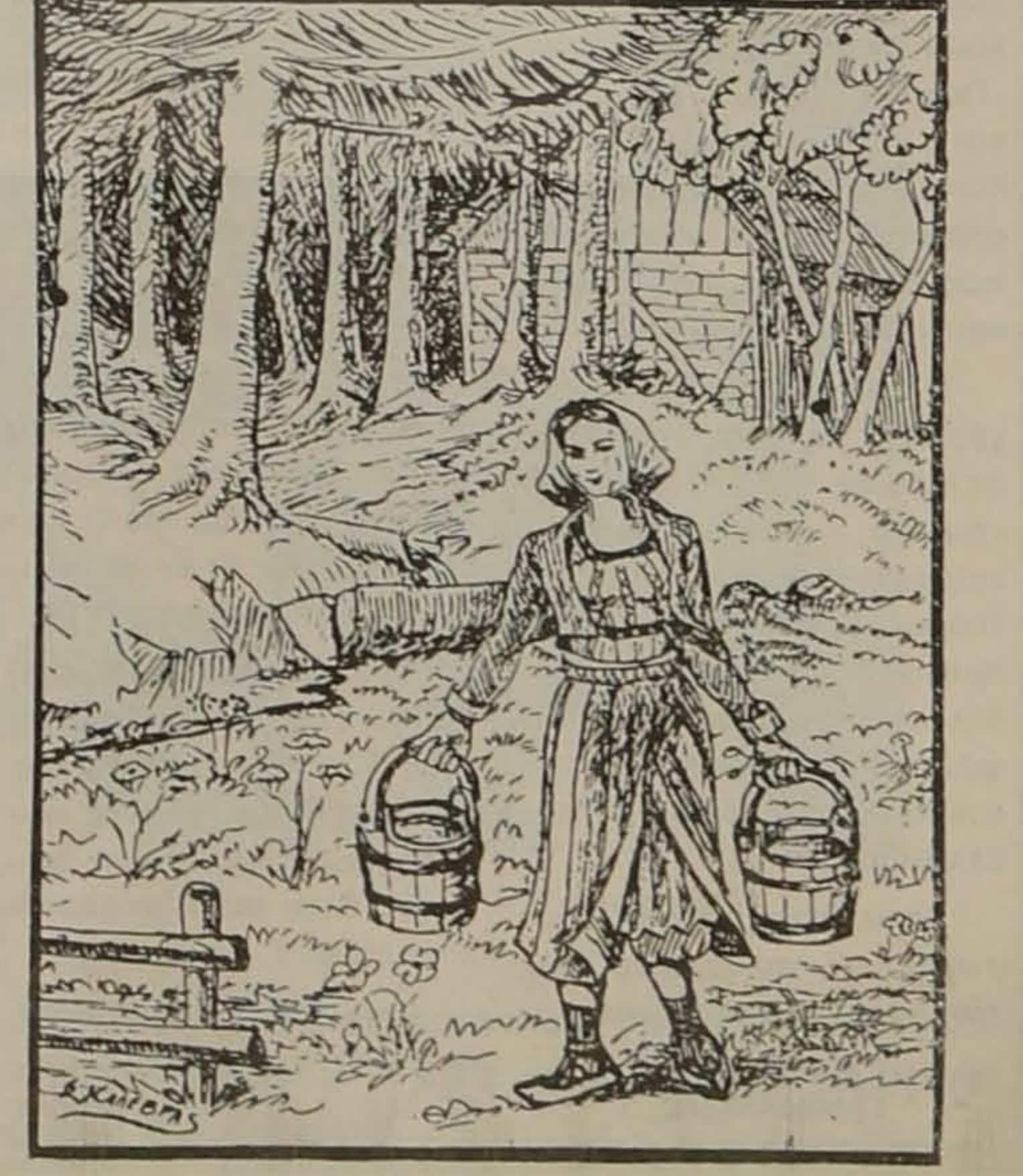
Είθε, να μη την άκουσαν Σκοπιανί ή Αμερικανοί, γιατί, αν συνέβηκε τούτο, είναι βέβαιο ότι θα έχουμε καινούργιους, απαράδεκτους ισχυρισμούς τους, ακόμα και για Πόντιους... "Σλαβομακεδόνες" (!!) ή κάποια νέα, ανθελληνική, έκθεση για πρόσθετη μειονότητα στην Ελλάδα...

σκόπιμα οι εχθροί των Ποντίων, της πατρίδας μας και της ιστορικής αλήθειας, όταν λένε, αδικαιολόγητα, τέτοιες ανακρίβειες ακόμα και άτομα σαν την προαναφερμένη τραγουδίστρια, που παλιότερα είχε μετασχει, μάλιστα, με επιτυχία, σε σειρά εκπομπών της κρατικής τηλεόρασης, που ήταν αφιερωμένη και στην ελληνοπρόπεια των εθνικών αγώνων και της παραδόσεως των Ποντίων. Και χαρήκαμε

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο "Αργοναύτης" ως γνωστόν εκδίδεται από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευματική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ασαφάτητη και απρόσκοπη πλεύση του να ανανεώσουμε τις συνδρομές μας έγκαιρα και ακόμα να γράψουμε νέους συνδρομητές.

ΜΙΑ ΔΥΝΑΤΗ ΦΩΝΗ

Ο Σύλλογος Ποντίων Φοιτητών - Σπουδαστών είναι ένας πυρήνας από νέους φοιτητές - σπουδαστές που δρουν ενάντια στους ισοπεδωτικούς μηχανισμούς της εποχής μας και στη λογική ενός ψεύτικου εκσυγχρονισμού που απορρίπτει τις ιδιαίτερότητες.

Ο πυρήνας αυτό συνεχώς ανανεώνεται, αφού κριτήριο για την εγγραφή και συμμετοχή στις διαδικασίες είναι η φοιτητική - σπουδαστική ιδιότητα, επιχειρεί ένα είδος παρέμβασης στη βάση της αφύπνισης και ευαισθητοποίησης των μη ενδιαφερομένων για την Ποντιακή Γλώσσα, Ιστορία και Παράδοση.

Το χορευτικό μας συγκρότημα εδώ και δεκαετίες είναι γνωστό στη Θεσσαλονίκη αλλά και σ' όλη τη Βόρεια Ελλάδα. Επίσης η θεατρική μας ομάδα έχει να

δείξει σημαντικότερες παραστάσεις. Αναφέρουμε ενδεικτικά την επιτυχία του ΑΚΡΙΤΑ του Ακογλου σε σκηνοθεσία του Ε. Μουρατίδη. Εδώ και ένα χρόνο η δική μας γενιά παρουσιάζει τους ΧΩΡΕΤΕ του Φίλωνα Κτενίδη. Η προσπάθειά μας αυτή απέσπασε θαυμάσιες κριτικές όπου μέχρι στιγμής παρουσιάστηκε στη Θεσ/νίκη, Χορτοκόπι Ν. Καβάλας, Ευζώνους Ν. Κιλκίς, Πολίχνη, Γιορτές Ανοικτού Θεάτρου.

Δυσκολίες υπάρχουν, όμως υπάρχει και ενθουσιασμός και προσπάθεια. Πιστεύουμε ότι θα τα καταφέρουμε. Στόχος μας είναι και η ενίσχυση μιας σημαντικότητας ερευνητικής δουλειάς που συντελείται στο Αριστοτέλειο, τον φυσικό χώρο που ανδρώθηκε εδώ και 30 χρόνια ο Σύλλογος Ποντίων Φοιτητών.

